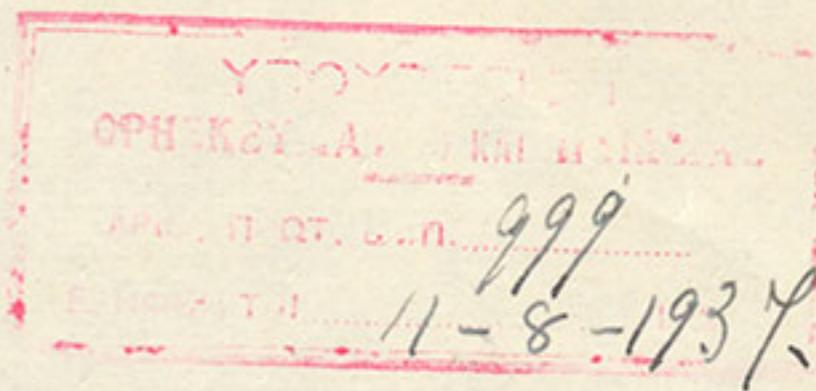

Βασιλείου της Ελλάδος
Α!

Μερχμον. Περιφέρεια
Ανατολ. Α.

Αρ. 489

Εμπορευματική¹
Εύθετη απόφασις των δραστών
των Μουσικών των Κράτους
εκπαιδευτικού προτύπου,,

Την

5/1/1937 //

Α!

Ἐν Ἀθηναις τῇ 9 Αὐγούστου 1937

'Αρχαιολογική Περιφέρεια

'Αττικῆς κ.λ.

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΝ

'Αριθ. 489

Πρός

Τὸ Σ. ^{Υπουργεῖον} Παιδείας

Τμῆμα 'Αρχαιολογίας.

Απαντῶντες εἰς τὸ π' ἀριθ. ^{46/83} ~~400~~, ἀπό 11-1-37 ἐμπιστεύουμεν τικόν ἔγγραφον ὅμῶν, λαμβάνομεν πήν τιμήν νὰ ἔκθεσωμεν τὰ

Ευθείας

ἔξης:

Διὸ τοῦ δινω μνημονευθέντος ἔγγράφου ζητεῖται παρά τῶν διευθυντῶν τῶν ἀρχαιολογικῶν Μουσείων τοῦ Κράτους, ἡ σύνταξις καταλόγου καὶ ἡ παξινόμησις τῶν ἐν αὐτοῖς ἀρχείων εἰς τρεῖς κατηγορίας λόγῳ τῆς σπουδαιότητος αὐτῶν, ἵνα ἐν περιεστώσει ἐπιθεσεως ἀεροπορικῆς, ἀποσύρωνται τὰ σπουδαιότερα ἐξ αὐτῶν πρός εωτηρίου ἀπό τῆς καταστροφῆς γενός ἀσφαλές μέρος ἐκ τῶν προτέρων καθωρισμένον καὶ τεχνικῶς παρεσκευασμένον πρός τοῦτο.

Ωσαύτως διά τοῦ αὐτοῦ ἔγγράφου καλούμεθα ὅπως ἔκθεσωμεν ἐμπιστευτικῶς πᾶσαν πρός τοῦτο σκέψιν ἥμῶν.

Κύριε 'Υπουργέ

Κατά τὴν γενομένην τότε σύσκεψιν ἀρχαιολόγων καὶ ἀνωτάτων ἀξιωματικῶν ἀντιπροσώπων ὅπο τῶν τελευταίων οἱ κίνδυνοι, οὓς θά διατρέχωσιν ἀπό τοῦτο καὶ εἰς τὸ ἔξης τὰ Μουσεῖα ἐν καιρῷ πολέμου ἐκ τῶν ἀεροπορικῶν ἐπιθεσεων διά τῶν ἐμπρηστικῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν μαγαλῶν ἐκρηκτικῶν ὄβλιδων εἰσχωρουσῶν ~~εἰς~~ εἰς μέγα βάθος.

Πρός ἀποφυγήν τοῦ κινδύνου τούτου πρέπει νὰ κατασκευασθῶσι εἰς μέγα βάθος τὰ λεγόμενα καταφύγια πόλεων διά τὸν πλη-

θυμόν τῆς χώρας, ἀλλά καὶ διὰ τὰ πολύτιμα ἀρχαῖα τῶν Μουσείων μας, τὰ ὄποια θά μεταφέρωνται εἰς αὐτά χάριν ἀσφαλείας, μόλις γίνη ἀντιληπτός ὁ κίνδυνος τῆς ἐπιθέσεως.

Ἐπειδὴ δὲ εἶναι ἀδύνατος ἡ μεταφορά δικιάς τῶν ἀρχαίων τῶν Μουσείων, ζητεῖται ἡ ὑπόδειξις τῶν σπουδαιοτάτων ἐξ αὐτῶν, ἵνα ταῦτα μετακομίζωνται ἔκαστοτε καὶ σώζωνται ἐκ τῆς βεβαίας καταστροφῆς οὕτω μετά τὴν ἀεροπορικήν, ἐπειθεσιν θά εὑρεθῶμεν πρό τῆς καταστροφῆς τῶν κυρίων Μουσείων μας μετά τῶν ἀπειραρίθμων ἀρχαίων, τῶν ἀποτελούντων αὐτά, μέ τὴν διαφοράν γτι δεκάδες τινές ἐκ τῶν κριθηρομένων σπουδαιοτάτων θέλοντες διασωθῆνειαν τῆς ἐγκαίρου μεταφορᾶς των εἰς τὰ καταφύγια.

Ἄλλο μετά τὴν καταστροφήν τῶν Μουσείων μας καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν ὀλίγων κυριωτάτων ἔργων ἐν τοῖς καταφυγίοις, εἶναι δυνατόν νᾶ σκεφθῆνται, γτι ταῦτα θά ἀποτελέσουν τὰ Μουσεῖα τοῦ Κράτους, τά διόποια κατ' ἀνάγκην θά ἀνιδρύσωμεν ἐκ νέου;

Ἀπαντῶμεν ἀρνητικῶς εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτήν, διότι πά Μουσεῖα ἐνὸς Κράτους δὲν ἀποτελοῦνται ἐκ τῶν ὀλίγων ἀρίστων ἔργων, κατεναὰ μετακομίζόμενα εἰς τὰ καταφύγια, εἶναι δυνατόν νᾶ σωθῆσται, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀπειραρίθμων ἀρχαίων, μικρῶν καὶ μεγάλων εἴτε καὶ συντριμμάτων, τά διόποια ἐν τῷ συνδικών των ἀποτελούνται τὰ Μουσεῖα, διδάσκοντα τὴν ἐξελίξιν τῆς ἴστορίας μιᾶς χώρας καὶ τῆς Τέχνης αὐτῆς.

Ἡ σωτηρία τῶν ὀλίγων σπουδαιοτάτων ἔργων Τέχνης ἀποτελεῖ ἀπλῶς σωτηρίαν πολυτίμων πραγμάτων ἐκτίμαμένων εἰς χρῆμα, τά διόποια διμως δὲν εἶναι δυνατόν νᾶ ἀποτελέσσει πλέον τὰ Μουσεῖα ἐνὸς Κράτους, διότι θά ἐστεροῦντο πλέον ταῦτα τοῦ πλήθους ἐκείνου τῶν εὑρημάτων, τῶν διόποιων κυρίων τὸ σύνολον ὀνόμαζομεν Μουσεῖον. Διὰ τοῦτο ὡς ἀρχαιολόγος ἔχων μόνον ὅδηγόν μου τὴν ἀρχαιολογικήν μου συνείδησιν εὑρίσκομαι εἰς τὴν δυσέχερέταν νᾶ ὑποδείξω, τίνα ἐκ τῶν ἀρχαίων τῶν ὑπό τὴν διεύθυνσίν μου Μουσείων πρέπει νᾶ ὑποδείξω πρός σωτηρίαν.

Θέλω νὰ ὑπὸθέτω δὲ τι καὶ οἱ λοιποὶ συνάδελφοὶ μου τὴν
αὐτήν, εἴς αἰσθάνωνται· δυσχέρειαν πρός τοῦτο.

Πολὺν λ. χ. ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Μουσεῖου Ἀκροπόλεως νὰ προτι-
μήσω; "Υπάρχει τις ἐν αὐτῷ τό δίκαιον νὰ εἶναι δυνατόν νά
τούχῃ προτειμήσεως ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ λοιπά; Καὶ τί θά
ώφελει ἡ σωτηρία τοῦ Μοσχοφόρου, ἢ Κορῶν τιγων ἢ τεμαχίων
τῆς Ζωφόρου, ή ταν τό λοιπόγενον τοῦ Μουσεῖου καταστρα-
φῆ;

Τί θά ώφελει τό Μουσεῖον τῆς Ὀλυμπίας, ἐάν τοῦτο κατεστρέ-
ψεται, καὶ ἐσώζετο μόνον ὁ Ἐρμῆς τοῦ Πραξιτέλους καὶ ἡ
Νίκη τοῦ Ηαιωνίου;

Κατά τοῖούτον τρόπον πρέπει νὰ δικεφθῶμεν καὶ δι' ἅπαντα τά
Μουσεῖα τοῦ Κρήτου.

"Αλλ' ἔκτος τῶν ἀνωτέρω συλλογὴν διατίθεται ὥσαύτως
συμπληρωματικῶς ὡς ἐξῆς:

1) Καταστρέφομένων τῶν Μορσείων διά τῶν ἐμπρηστικῶν ἢ
ἐκρηκτικῶν ὀβείδων, μετά τὴν ληξιν τοῦ πολέμου καὶ ἀνάγκην
θά ἴδρυσωμεν νέα Μουσεῖα, ἵνα περιλαμβουν τά τυχόν κατ' ἐκλο-
γήν σωθέντα ἔργα.

2) Ἐκ τῶν κινδύνων καθ' ἥμας, οὓς διατρέχουν τά Μουσεῖα
μας ἐκ τῶν ἐκρηκτικῶν, ἢ ἐμπρηστικῶν ὀβείδων, ὁ δεύτερος ὁ
ἐκ τῶν ἐμπρηστικῶν ὀβείδων εἶναι ἀπείρως μεγάλύτερος καὶ
ἐργαρώτερος τοῦ ἐκ τῶν ἐκρηκτικῶν ὀβείδων, διότι θά ἔχῃ
ἔκτασιν πολὺ μεγαλυτέραν.

3) Ο ἐκ τοῦ πυρός κινδυνὸς ἀτυχῶς (καὶ σύνεσται αεροπορικῆς ἐ-
πιθέσεως πρόκειται πάντοτε ἀπειλήτικός διά τά Μουσεῖα
μας, λόγῳ τῆς ἐλατίωματικῆς αὐτῶν, κατασκευῆς καὶ ἴδιᾳ τῶν
ευλίνων στεγῶν, αἱ ὄποιαι καλύπτονται αὐτᾶς).

4) Πρός κατασκευὴν τῶν κατὰφυγῶν ὁπογείων, καὶ εἰς μέγα
βάθος πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀρχαίων, θά ἀπαιτηθῇ, νομίζω, κολοσ-
σιαία δαπάνη, ἐπαυξανομένη διά τῶν ἐξόδων τῆς ἐκάστοτε μετ-
τάφορᾶς αὐτῶν.

5) Τά ἀρχαῖα; δν. ἡθελεν ἀποφασισθή ἢ μεταφορά, λόγῳ τοῦ ὅτι ταῦτα ἔχουν ἴδρυθη, εἰς τὰς οἰκεῖας θέσεις τῶν μονίμων, ἔχουν στερεωθῆ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, διστε ἢ μετακίνησις των οὐ μόνον χρόνον πολὺν θά ἀπήτει καὶ δαπάνην, ἀλλὰ καὶ ζημίαν εἰς αὐτά θά προέκλειται λόγῳ τοῦ κινδύνου ταχύτης ἵδια τῆς ἐκτελέσεως τῆς μεταφορᾶς.

Κατὰ τὰς ἄνω σκέψεις τὰ Μουσεῖα ἡμῶν δὲν εἶναι ἀσφαλῆ ἐκ τοῦ ἐκ πυρός κινδύνου εἰς πᾶσαν στιγμήν, ἐν καιρῷ δὲ ἀεροπορικῆς ἐπιθέσεως καὶ αὐτά τά ὀλίγα, τά ὅποια κατ' ἔκλογήν προτιθέμεθα νὰ σώσωμεν εἰς τά καταφύγια, λόγῳ τῆς δυναχερείας τῆς μεταφορᾶς κλπ.

Λαμβάνοντες πάντα τά ἀνωτέρω ὑπὸψιν, ὅτι δέ καὶ τό ἀναμφισβήτητον γεγονός, ὅτι τά Μουσεῖα ἡμῶν ἴδρυθέντα πρό 50 ἑτῶν ἀρρίπου, δὲν ἔχουν γίνει κατά τὰς σημερινάς Μουσιακάς ἀπαιτήσεις, καταλήγομεν εἰς τὴν σκέψιν ὅτι πρέπει ἀντὶ νὰ δαπανήσωμεν μέγα χρῆμα διὰ τό ἀμφίβολον γεγονός τῆς σωτηρίας τῶν ὀλίγων επουδαίωτάτων ἀρχαίων ἐκ τῆς ἀεροπορικῆς ἐπιθέσεως ἐν καιρῷ πολέμου, νὰ δαπανήσωμεν τοῦτο διὰ τὴν ἕδρυσιν νέων Μουσείων ἀσφαλῶν ἐκ τοῦ ἐκ πυρός κινδύνου εἰς πᾶσαν στιγμήν καὶ δῆ ἐκ τῶν ἐμπρηστικῶν ὀβεῖδων καὶ Λέων (τοῦτο ἐγώ δὲν δύναμαι νὰ βεβαιώσω) καὶ ἐκ τῶν ἐκρηκτικῶν ὀβεῖδων.

Ἐάν τοῦτο ἡθελεν ἀποφασισθή κατόπιν προφορικῆς λεπτομεροῦς ἐνζητήσεως ὑπό τῶν ἀρμοδίων, θά προέτεινον τὴν κατασκευήν ὥριμένης διλων τῶν Μουσείων τῶν Ἀθηνῶν ἐντός συρταρεύουσας ἀκτῶν (λ.χ. πέρι τὴν Ἀκρόπολιν), ἵνα τά μουσεῖα τῶν Ἀθηνῶν μετά τῆς Ἀκροπόλεως ἀποτελέσθουν, οὕτως εἰπεῖν, τὴν κατ' ἔξοχήν ἀρχαιολογικήν ζώνην ἢ τὴν Ἀρχαιολογικήν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, τουθεὶπέρ πρός τοῖς λοιποῖς ὀφελήμασι θά ἔχῃ καὶ εύχερεστέραν τὴν Τουριστικήν κίνησιν.

Ἐάν τοῦτο τελικῶς ἀποφασισθῇ, ἐκτός τοῦ ὅτι τά νέα Μουσεῖα μας θά εἶναι τελείως χυγχρονισμένα, ἐκτός τοῦ ὅτι θά εἶναι τελείως ἀσφαλῆ τουλάχιστον ἀπό τοῦ ἐκ πυρός κινδύνου ἀλλὰ καὶ

λόγῳ τοῦ δτι θά εἶναι συγκεντρωμένα θά εἶναι δυνατόν διά
διεθνοῦς συμβάσεως ἡ Ἀρχαιολογική πόλις νά κηρυχθῇ ἵερά καὶ
ἀπαραβίαστος ἐν καιρῷ πολέμου, εἰς τό δύποτον ἀποδίδω μεῖζο-
να σημασίαν χάριν τῆς σωτηρίας καὶ τῆς Ἀκροπόλεως, ἵνα μὴ
ἐπαναληφθῇ διά δευτέραν φοράν ὑπό τῶν πεπολιτεισμένων ἐθνῶν
ὁ Ἐλγινισμὸς τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἡ καταστροφή τῶν ἔργων
τῆς Τέχνης ἔχεινης, ἥτις ἔφωτισε καὶ ἀνεγέννησε τὴν Εὐρώπην
διλην εἰς τὸν πολιτισμόν, δι’ δὲ νῦν δικαίως πρέπει νά καυχά-
ται ὁ ἄνθρωπος.

Οὕτω μόνον κατ’ ἐμήν γνώμην, ἣν εὐλαβῶς ὑποβάλλω εἰς τὸ
Σ. Ὑπουργεῖον, εἶναι δυνατόν νά σωθῇ τά ἔργα τῆς Τέχνης καὶ
καὶ τά μνημεῖα τῶν Ἀθηνῶν.

Οὕτω ὑποβάλλω τάς ἀνωτέρω σκέψεις μόνον τό ἀρχαιολογικόν
μου καθῆκον ἐκτελῶν καὶ ἀκολουθῶν τὴν ἀρχαιολογικήν μου
συνείδησιν μὲ τὴν ἐλπίδα δτι θέλουσι γίνει ἀποδεκταί ἐν
διλῃ ἢ ἐν μέρει, ὑπό τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν, τῶν πεπροικισμένων
ὑπό εὐρυτέρας ὑπηρεσιακῆς συνείδησεως καὶ εὐρυτέρων καθη-
κόντων.

Εὔπειθέστατος.

N. Κυργιόσης